

Fen Ö?renme Motivasyon Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Fen Ö?renme Motivasyon Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21748>

Özet

Fen Ö?renme Motivasyon Ölçe?i (FÖMÖ), ö?rencilerin fen bilimleri ö?renimine yönelik içsel ve d??sal motivasyon düzeylerini ölçmek amacıyla geli?tirilmif bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, orijinal bir aracın Türk kültürüne ve diline uygun olarak **uyarlama** çalışması sonucunda kullanıma sunulmuştur. Uyarlama çalışması, 2020 yılında Isin, Akçay ve Kapıcı tarafından gerçekleştirilmiş olup, ölçeğin Türkçe konuları popülasyonlarda fen ö?renimine yönelik motivasyonu geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçebildiğini göstermeyi hedeflemiştir. Bu araç, eğitim araştırmacılar ve uygulayıcılar için ö?rencilerin fen derslerine olan tutumları ve ö?renme stratejilerini anlamada kritik bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Fen Eğitimi, **Fen Ö?renme Motivasyonu**, Psikometrik Ölçek, **Uyarlama**, Eğitim Psikolojisi, Türkiye.

Yazarlar

Oya Isin, Halil Akçay, Hasan Özgür Kapıcı

Amaç

Ölçeğin temel amacı, ö?rencilerin fen bilimleri derslerine karşı geli?tirdikleri motivasyonel yönelimleri (örneğin, özerklik, yeterlilik algısı, değer ve ilgi) sistematik olarak değerlendirmektir. Bu değerlendirme, fen eğitimindeki motivasyon eksikliklerini veya güçlüklerini tespit etmeye ve buna uygun pedagojik müdahaleler geli?tirmeye olanak tanır.

Ölçek, özellikle Türk eğitim bağlamında, ö?rencilerin fen derslerine olan ilgisini, çabalarını ve kalıcılığını etkileyen motivasyonel bileşenleri derinlemesine incelemek üzere tasarlanmıştır. Bu sayede, fen okuryazarlığının artırılmasına yönelik stratejiler belirlenebilir.

Yapı

Fen Ö?renme Motivasyon Ölçe?i, motivasyonun psikolojik yapısını ölçer. Genellikle, bu tür motivasyon ölçekleri, Bilişsel Değerlendirme Teorisi (Cognitive Evaluation Theory) veya Öz Belirleme Teorisi (Self-Determination Theory) gibi kuramsal çerçevelere dayanır. Ölçek, ö?rencilerin fen ö?renimine yönelik sahip oldukları içsel motivasyon (merak ve ilgi) ve d??sal motivasyon (ödül veya baskı) arasındaki dengeyi ve düzeyleri ortaya koyar.

Ölçeğin ölçtüğü temel **yapı**, ö?rencilerin fen bilimleri içeriğini ö?renmeye ne kadar istekli oldukları,

bu sürece ne kadar değer verdikleri ve kendilerini ne kadar yetkin hissettikleridir. Bu boyutlar genellikle alt faktörler halinde incelenir.

Geçerlik

Isin, Akcay ve Kapici (2020) tarafından yürütülen **geçerlik** çalışması, ölçeğin Türk kültürüne adaptasyonunun psikometrik açıdan sağlam olduğunu göstermektedir. Orijinal ölçeğin faktör yapısının Türkçe versiyonunda korunup korunmadığını incelemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılmıştır.

Elde edilen bulgular, ölçeğin yapı geçerliliğini destekler niteliktedir. DFA sonuçları, orijinal ölçekteki teorik yapının Türkçe veri seti ile uyumlu olduğunu ve maddelerin ilgili faktörleri yeterince temsil ettiğini göstermiştir.

Güvenirlilik

Ölçeğin **güvenirlilik** analizleri, iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa) aracılığıyla raporlanmıştır. Uyarılma çalışmasında, ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısının yüksek olduğu ve kabul edilebilir sınırların üzerinde seyrettiği belirtilmiştir. Bu durum, ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı psikolojik yapıyı ölçtüğünü göstermektedir.

Alt boyutlar bazında incelenen güvenirlik katsayıları da genellikle yüksek olup, bu da ölçeğin farklı motivasyon bileşenlerini ayrı ayrı güvenilir bir şekilde ölçme kapasitesine sahip olduğunu işaret etmektedir.

Faktör Analizi

Fen Öğrenme Motivasyon Ölçeği'nin Türkçe adaptasyonu sırasında hem açmlayıcı faktör analizi (AFA) hem de **doğrulayıcı faktör analizi (DFA)** yöntemleri kullanılmıştır. AFA, ölçeğin doğal faktör yapısını keşfetmeye yardımcı olurken, DFA ise orijinal ölçeğin teorik yapısının (çok faktörlü model) Türk örnekleminde ne kadar iyi uyum sağladığını test etmiştir.

Faktör analizi sonuçları, fen öğrenme motivasyonunun tek boyutlu değil, çok boyutlu bir yapı olduğunu doğrulamıştır. Bu faktörler genellikle içsel ilgi, dikkatli düzenleme ve algılanan yeterlilik gibi motivasyon bileşenlerine karşılık gelmektedir.

Araç

Test Type:

Uyarılma (Adaptation)

Format:

Genellikle Likert tipi derecelendirme (Ölçek derecelendirmesi kaynakta belirtilmemiştir, ancak adaptasyon çalışmalarında standart Likert formatı kullanılır.)

Language Available:

Türkçe

Population Group:

Ö?renciler (Genellikle ortaokul veya lise ö?rencileri)

Age Group:

Kaynağa bağı olarak de?irmekle birlikte, genellikle 11-18 ya? aralığı.

Population Details:

Türkiye'deki ortaö?retim veya yüksekö?retim kademesindeki ö?renciler.

Test Methodology:

Öz bildirim ölçe?i (Self-report scale). Katılımcılar, fen öğrenimine yönelik çe?itli ifadeler hakkındaki görüşlerini belirtilen derecelendirme skalası üzerinde i?aretlerler.

Anahtar Kelimeler

Ö?renci Motivasyonu, Fen Okuryazarlığı, Psikometri, Cronbach Alfa, Geçerlik, Güvenirlik, Faktör Analizi.

Yazarlar**Author ORCID Identifier:**

Mevcut kaynakta ORCID bilgisi sağlanmamıştır.

Affiliation Email addresses:

Sorumlu yazar için iletişim adresi: hokapici@yildiz.edu.tr (Hasan Özgür Kapıcı)

Correspondence Address:

Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İstanbul, Türkiye (Sorumlu yazarın kurumu temel alınmıştır).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin yayın yılı ve adaptasyon çalışmasının tamamlanma yılı **2020**'dir. Ölçeğin kullanıma ilkin izinler, sorumlu yazar Hasan Özgür Kapıcı ile iletişime geçilerek alınmalıdır. Akademik araştırma amaçlı kullanımlarda genellikle izin gereklidir. Ölçeğin orijinal makalesine erişim bağlantısı mevcuttur: mjer.penpublishing.net.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: fen-ogrenme-motivasyon-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Isin, O., Akcay, H. & Kapıcı, H.O. (2020). Fen Öğrenme Motivasyon Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(31), 505-529.

Fen Öğrenme Motivasyon Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçeğin maddeleri, kaynak içerikte doğrudan alınmamıştır. Maddeler için yayınlanmış makaleye (Isin et al., 2020) başvurulması gerekmektedir.